

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
A Model to Develop Instructional Leadership of Basic Education
School 's Teachers under The Nakhon Si Thammarat Primary
Educational Service Area Office 1

กัญญารัตน์ แกร่งุ่น*
kanyaratntttt@gmail.com
วีระยุทธ ขาตะกาญจน์**
วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 และ 3) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 งานวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ และครูผู้สอน กลุ่มละ 86 คน รวมทั้งหมด 258 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 86 แห่ง ด้วยแบบสอบถาม ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำผลจากระยะที่ 1 มาจัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษา และระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน

*นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

***รองศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

9 คน และการสนทนากลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.46$) และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, $SD = 0.65$) 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ ส่วนที่ 2 หลักการและเหตุผล ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 4 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) การพัฒนาตนเอง (2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ (3) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และ (5) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ และส่วนที่ 6 แนวทางการดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ และ 3) การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า มีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทุกส่วน

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา, ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

Abstract

This research were to 1) study current conditions and requirements to develop the instructional leadership of basic education school's teachers under the nakhon si thammarat primary educational service area office 1 2) develop a model of instructional leadership of basic education school's teachers under the nakhon si thammarat primary educational service area office 1 3) examine a model to develop instructional leadership of basic education school's teachers under the nakhon si thammarat primary educational service area office 1. The mixed method methodology was use in this research and separated this research to 3 phases as follows : the 1st phase was to study current conditions and requirement to develop the instructional leadership of basic education school's teachers by questionnaire. The research 258 sample were used in this phase included 86 principals, 86 head of academics section and 86 teachers from 86 school in nakhon si thammarat primary educational service area office 1. The 2nd phase was to develop a model to develop the instructional leadership of basic education school's teachers under the nakhon si thammarat primary educational service area office 1. The 1st phase data analysis results were used in this phase. The 3rd phase was to examine a model to develop the instructional leadership of basic education school's teachers under the nakhon si thammarat primary educational service area office 1 by 9 qualified specialist connoisseurship and 12 qualified principals focus group. The percentage, mean, standard deviation and content analysis were used in stage of data analysis.

The findings were : 1) The current conditions of instructional leadership of basic education school's teachers under the nakhon si thammarat primary educational service area office 1 were showed in high level ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.46$). The requirements of instructional leadership of basic education school's teachers under the nakhon si thammarat primary educational service area office 1 were showed in highest level ($\bar{x} = 4.53$, $SD = 0.65$). 2) The model to develop instructional leadership for teachers in basic education school under the nakhon si thammarat primary educational service area office 1 consisted of six aspects : First aspect was the model's title. Second aspect was the model's principle and reason. Third aspect were the model's objectives. Forth aspect were concepts and principles. Fifth aspect were the model's elements of instructional leadership for teachers which consisted of (1) a self development (2) a vision development (3) a curriculum and learning development (4) learning center development and classroom management (5) a learning standard development and the last aspect was the model's activation approach and the model's condition to success achievement condition. 3) The Result from the examination a model to develop instructional leadership of basic education school's teachers under the nakhon si thammarat primary educational service area office 1 found that this model was accurate, suitability feasibility and utility to the development of quality of education institutions were perceived every aspect.

Keyword: Model Development, Instructional Leadership,

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยศึกษาประเด็นปัญหาหลักในการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยึดโยงกัน และเน้นการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ มิใช่เพียงจุดใดจุดหนึ่งที่แยกจากกัน ตั้งแต่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยยุคใหม่ ปรับกระบวนทัศน์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ โดยสร้างครูยุคใหม่ที่มีความรู้ความสามารถ มีใจรัก มีคุณธรรม จริยธรรม เข้ามาเป็นครูอาจารย์ และปรับระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพคล่องตัว เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, 13) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของการศึกษาไทย (Goal of Education) ในศตวรรษที่ 21 ที่พึงประสงค์ คือ “การศึกษาไทยช่วยบ่มเพาะคนไทยให้เป็นคนไทยที่มีศักยภาพ กล่อมเกล่าให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุข ช่วยนำประเทศไปสู่ระดับการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน พร้อมกับเป็นสังคมที่อยู่ดีมีสุข (Well-Being Nation)” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, 8) แต่การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่าปัญหาที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขพัฒนา และสานต่อด้านการพัฒนาครูคณาจารย์ ให้มีความรู้ความสามารถที่ผ่านมาพบว่า ขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต่อเนื่อง และขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ทำให้ครูไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, 6) ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จึงเป็นวิชาชีพที่

มีคุณค่า มีระบบ เพื่อพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มีมาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้มีระบบ และมาตรการจูงใจให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอน วิจัย และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, pp. 18 - 21)

เป็นที่ตระหนักกันดีว่า บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง (change agent) นอกจาก “ผู้บริหาร” แล้วก็คือ “ครู” ที่จะต้องทำหน้าที่จัดสภาพการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ในตัวผู้เรียนครูที่มีภาระหน้าที่อื่นอีกหลากหลาย ที่จะต้องกระทำเพื่อความก้าวหน้าของโรงเรียน ครูที่จะต้องก้าวทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ครูที่จำเป็นจะต้องมีการปรับตัวและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การพัฒนาครูนั้น จะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในบริบทขององค์การ (Organizational context) ด้วย นั่นคือหากต้องการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้มีลักษณะเป็นเช่นไร ก็ต้องพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่เป็นไปตามสภาพที่ต้องการนั้น หากพิจารณาถึงความคาดหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จากมาตรฐานการศึกษา และจากนโยบายแหล่งต่าง ๆ การพัฒนาครูก็จะต้องมุ่งให้เกิดการรับรู้ และเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ กระบวนทัศน์เก่าสู่กระบวนทัศน์ใหม่ ทั้งด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านอื่น ๆ ตลอดจนมุ่งก่อให้เกิดทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม ที่จะนำไปสู่การประพฤติ ปฏิบัติตามกรอบแนวคิดของกระบวนทัศน์ใหม่ จึงจะทำให้การพัฒนาครูเป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในบริบทขององค์การ ตามข้อเสนอแนะของนักวิชาการหลายท่าน (วิโรจน์ สารรัตนะ,

2555, หน้า 181 -182) ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงมีความสำคัญมาก เพราะมีผลต่อการบริหารชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การพัฒนาหลักสูตรการสอน และนำสู่มาตรฐานการเรียนรู้ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การประเมินสู่มาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการปรับปรุงการเรียนรู้ (Lashway, 2002, p. 21) ซึ่งหัวใจของภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถในการปรับปรุงโรงเรียน จากวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมสู่วัฒนธรรมสากล และตอบสนองต่อความรับผิดชอบของสังคม การใช้การตัดสินใจโดยการนำเทคโนโลยีมาขับเคลื่อนผลผลิต เพื่อตอบสนองขีดความสามารถของบุคลากร ครูเป็นผู้นำเปลี่ยนแปลงการสอน โดยใช้สารสนเทศเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน (Wilson, 2004, p. 37) ดังนั้นผู้มีบทบาทสำคัญที่ทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้ คือ ครู โดยเฉพาะถ้าครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการแล้วการทำงานจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย (Weber, 1996, p. 45) และที่สำคัญภาวะผู้นำทางวิชาการ นับว่ามีความสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์สูง โดยการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จะประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การให้การนิเทศภายในสถานศึกษา และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ Hallinger & Murphy, 1985, p. 217) โดยเฉพาะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียน จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ และเป็นไปตามเป้าหมายการศึกษาเป็นอย่างดี (Glickman, 1990, p. 25)

จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาวิสัยทัศน์ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิบัติงานให้สามารถ

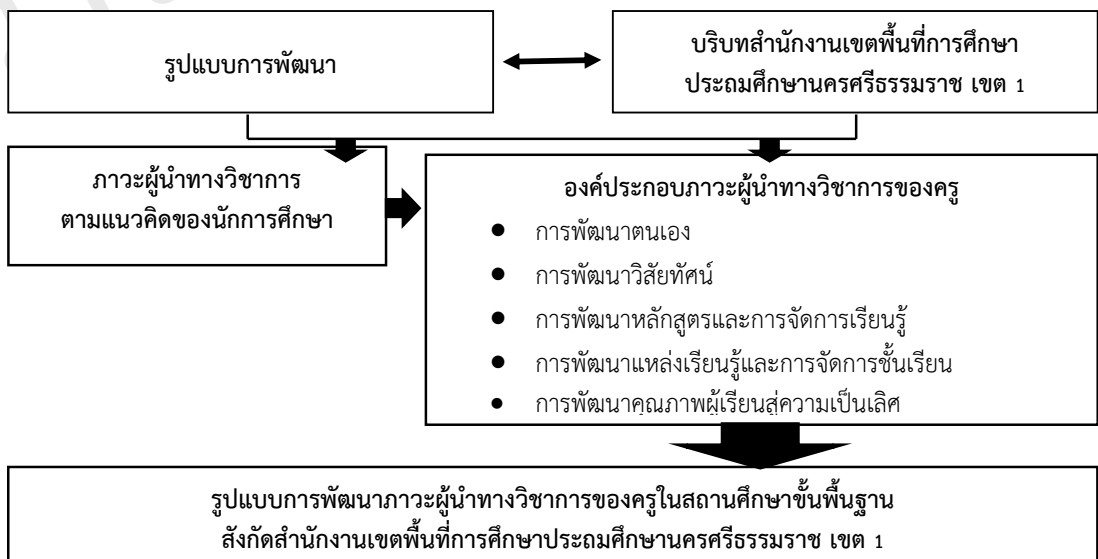
พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ คุณภาพผู้เรียนจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนา บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 และภาวะผู้นำทางวิชาการของ Hallinger & Murphy (1985), Murphy (1990), Webber (1996), McEwan (1998), Blasé and Blasé (2001), Macneill (2003) และ Hoy & Hoy (2003) รวมทั้งภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของ นักการศึกษา และงานวิจัยในประเทศ ประกอบด้วย ไกรศิษฐ์ เพลรินทร์ (2552), กมล ตราชู (2553), พัทยา ชนะพันธ์ (2555), พรสวรรค์ ศิริศาสนันท์ (2555) กุลวดี ไกล่ฝั้น (2557) และ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558) นำมาเป็นหลัก ในการพัฒนารอบแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปเป็นองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ 3) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการบริหารจัดการชั้นเรียน และ 5) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ รายละเอียด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1) การพัฒนาตนเอง 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ 3) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และ 5) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ และครูผู้สอน กลุ่มละ 110 คน รวมทั้งหมด 330 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 110 แห่ง

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ และครูผู้สอน กลุ่มละ 86 คน รวมทั้งหมด 258 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 86 แห่ง ตามการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบอาศัยความน่าจะเป็น ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1) แบ่งประชากรตามขนาดสถานศึกษา เป็น 4 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 120 คน) จำนวน 65 คน สถานศึกษาขนาดกลาง (นักเรียน 121 – 300 คน) จำนวน 34 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 – 1,499 คน) จำนวน 8 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 1,500 คน ขึ้นไป) จำนวน 3 คน

2) สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามโควตาสัดส่วนของประชากรในแต่ละขนาด คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ และครูผู้สอน กลุ่มละ 86 คน รวมทั้งหมด 258 คน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษากรณีศึกษาสถานศึกษาต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) แบ่งตามขนาดของสถานศึกษาขนาดละ 1 แห่ง ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ รวมจำนวน 4 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 12 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ 3) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียน และ 5) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ 3) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียน และ 5) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

2.1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบาย นักวิชาการ และผู้บริหารระดับปฏิบัติการที่ประสบความสำเร็จ ที่มีประสบการณ์ เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิธีการเลือก

แบบเฉพาะเจาะจง จากผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบาย 3 คน นักวิชาการ 3 คน และผู้บริหารระดับปฏิบัติการที่ประสบความสำเร็จ 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน

2.1.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 110 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยการสุ่มอย่างง่าย จากผู้อำนวยการสถานศึกษา ตามสัดส่วนจำนวนประชากร แต่ละขนาด รวมจำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดเล็ก 6 คน ขนาดกลาง 3 คน ขนาดใหญ่ 2 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 1 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัย ออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ดำเนินการโดยการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากการศึกษากรณีศึกษาจากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 4 แห่ง

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยการนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และ 2) การสนทนากลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์

ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวิเคราะห์เอกสาร โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างตารางสรุปสาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ และรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แบบสรุปประเด็นสำคัญ และนำเสนอแบบพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบตัวเลข 5 ระดับ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและนำไปทดลองใช้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 แห่ง รวม 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 การ

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษากรณีศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็นคำถามที่ใช้ ผู้วิจัยศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ นำมาสังเคราะห์เป็นข้อคำถามจำนวน 11 ประเด็น

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นแบบสรุปข้อมูล ข้อค้นพบสำคัญที่ได้จากการศึกษากรณีศึกษา และนำเสนอแบบพรรณนา/บรรยาย

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัย และข้อมูลในระยะที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 แนวคิดและหลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และส่วนที่ 5 แนวทางการดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ตัวบุคคลของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือตรวจสอบเน้น ความน่าเชื่อถือ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเที่ยงธรรม และมี

วิจารณ์ญาณที่อาศัยประสบการณ์ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตามวิจารณ์ญาณ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความถูกต้อง และความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่มจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ใช้วิธีการสนทนากลุ่มจากผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 12 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ โดยใช้แบบการสนทนากลุ่มให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่เป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อนำไปพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.46$) และความต้องการ ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, $SD = 0.65$)

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1”

ส่วนที่ 2 หลักการและเหตุผล

ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย
 1) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 2) เพื่อให้ครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการและพัฒนาสู่มาตรฐานวิชาชีพครู และ 3) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

ส่วนที่ 4 แนวคิดและหลักการ ประกอบด้วย

1) การให้คุณค่า ความสำคัญและเสริมสร้างพลังอำนาจครู 2) การมีส่วนร่วม 3) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ 3) การพัฒนาหลักสูตร

และการจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และ 5) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้

ส่วนที่ 6 แนวทางการดำเนินการ และเงื่อนไขความสำเร็จ ในการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) แนวทางการดำเนินการตามองค์ประกอบ 5 ด้าน และโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้อง และส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำของครูประสบความสำเร็จ และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า มีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปได้ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาได้ทุกส่วน

ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 ด้าน 15 ตัวชี้วัด และ 55 ตัวชี้วัดย่อย สอดคล้องกับความคาดหวังในการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของครู ตามที่คุรุสภาได้กำหนดข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 หมวดที่ 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ข้อ 11 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน 12 ข้อ และในหมวดที่ 3 มาตรฐานการปฏิบัติตน และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ประกอบด้วย 5 หมวด 9 ข้อ ได้แก่ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม (ราชกิจจานุเบกษา, 2556, หน้า 69 – 74) อีกทั้งยังสอดคล้องกับมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำนวน 4 มาตรฐาน โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, 2)

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ ชื่อรูปแบบ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แนวคิดและหลักการ องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ส่วนที่ 6 แนวทางการดำเนินการ และเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งเป็นรูปแบบเชิงพรรณนาภาษา (Semantic Model) เป็นการนำเสนอรูปแบบที่ใช้วิธีการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่พัฒนาขึ้น ด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คีฟส์ (Keeves, 2008, pp. 387 - 393) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 5 ประเภท คือ รูปแบบเชิงอุปมาอุปไมย (Analogue Model) รูปแบบเชิงพรรณนาภาษา (Semantic Model) รูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic Model) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) และรูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model)

ในส่วนองค์ประกอบของรูปแบบทั้ง 6 ส่วนนั้น มาจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบของนักวิจัยหลายท่าน แล้วจึงสรุปมาเป็นองค์ประกอบของงานวิจัยเรื่องนี้ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเจียร์ ทองนุ่น (2553, หน้า 231) ได้เสนอรูปแบบการบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง ตามแนวคิดการจัดการคุณภาพทั้งองค์การ (TQM) ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) แนวคิดและหลักการบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) องค์ประกอบของการบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก และ 3) ขั้นตอนของการบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก งานวิจัยของสมาน อัครภูมิ (2557, หน้า 173

-176) ที่ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบูรณาการระบบการประกันคุณภาพภายในกับการบริหารสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานขนาดกลาง ประกอบด้วย 7 ส่วน คือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) หลักการของรูปแบบ 4) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ 6) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ และ 7) เอกสารประกอบการนำรูปแบบไปใช้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เสนอแนะให้เพิ่มเติมในส่วนที่ 2 หลักการและเหตุผล เพื่อให้ทราบถึงที่มา เหตุผลของการพัฒนารูปแบบในครั้งนี้ และทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ทางวิชาการมากขึ้น

ในด้านองค์ประกอบ และแนวทางการดำเนินการภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ 3) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และ 5) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของนักการศึกษา และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ เฮลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985, pp. 217-247) ได้พัฒนารอบแนวคิดของภาวะผู้นำทางวิชาการ 3 มิติ คือ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ สอดคล้องกับแนวคิดของเวเบอร์ (Weber, 1996, pp. 253 - 278) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วยมิติที่สำคัญ 5 มิติ คือ การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน การบริหารหลักสูตรและการสอน การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก การสังเกตและปรับปรุงการสอนและการประเมินการสอน สอดคล้องกับ แม็คอีวาน (McEwan, 1998, pp. 205 - 220) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล 7 ประการ ได้แก่ การ

กำหนดเป้าหมายการศึกษาอย่างชัดเจน ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการและให้คำปรึกษาแก่ครูได้ สร้างวัฒนธรรม และบรรยากาศของโรงเรียนที่มุ่งการเรียนรู้ สื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนต่อครู และผู้เรียน ตั้งความคาดหวังสูง พัฒนาครูแกนนำและพัฒนาและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิจัยในประเทศไทย เช่น โกศิษฐ์ เปลรินทร์ (2552, หน้า 234 - 238) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครู และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สอดคล้องกับ พัทยาชนะพันธ์ (2555, หน้า 193 - 200) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ด้านการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลง ด้านการนิเทศและการประเมินผลการปฏิบัติการสอน ด้านการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ ส่วนพรสวรรค์ ศิริศานันท์ (2555, หน้า 131 - 132) สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีองค์ประกอบ 7 ประการ คือ การพัฒนาวิสัยทัศน์ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนการพัฒนาครู การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนา และการเสริมสร้างความร่วมมือ

กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของงานวิจัยของ สุพจน์ ศรีนุตพงษ์ (2555, pp. 206 – 211) ที่สรุปว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ งานวิจัยของ วันเพ็ญ นันทะศรี (2555, หน้า 246 – 265) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย การพัฒนาครูปฐมวัย และการพัฒนาเด็กปฐมวัย และงานวิจัยของ วิเชียร เจริญนทสิทธิ์ (2558, หน้า 185 – 186) ได้สรุปไว้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางบัวทอง ในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาคุณภาพครู ด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหาร ซึ่งในด้านการพัฒนาคุณภาพครู ประกอบด้วย กระบวนการผลิตครู กระบวนการพัฒนาครู การจัดสรรครูให้เหมาะสมกับงาน/ สาขา และภาพรวมของกระบวนการพัฒนาครู โดยครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้กว้างไกลในเทคโนโลยี ต้องพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี วิชาการ เพื่อนำนวัตกรรมไปพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น และครูต้องเป็นผู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

3. การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า มีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปได้ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ทุกส่วน ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed - Methods) ได้แก่ การวิจัย

เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สถิติอ้างอิงโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบของงานวิจัยต่าง ๆ เช่น พัทยา ชนะพันธ์ (2555, หน้า 101 - 114) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การร่างรูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน ระยะที่ 2 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโรงเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ ศรีนุตพงษ์ (2555, หน้า 166 - 169) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการพัฒนารูปแบบ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สร้างรูปแบบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และตอนที่ 3 ตรวจสอบ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน อัครภูมิ (2557, หน้า 87 - 97) วิจัยเรื่อง รูปแบบการบูรณาการระบบการประกันคุณภาพภายในกับการบริหารสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดกลาง ดำเนินการพัฒนารูปแบบ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ และขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบและงานวิจัยของ สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2560, หน้า 144 – 145) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ

ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ ศึกษาโรงเรียนปฏิบัติที่ดีที่สุดความเป็นเลิศ และระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การยกย่องรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และการตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของครู ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบรูปแบบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ มาดัส เซอร์เว็น และสตัฟเฟิลบีม (Madaus, Seriven and Stufflebeam, 1983, pp. 399 - 402) กล่าวว่า วิธีการตรวจสอบรูปแบบด้วยวิธีการประเมินที่นิยมใช้กันมากได้แก่ การตรวจสอบรูปแบบด้วยการประเมินซึ่ง Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ได้นำเสนอหลักการประเมิน เพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติจริง 2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมิน การสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้

รูปแบบ 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้าน กฎหมายและศีลธรรมจรรยา และ 4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 2) ข้อเสนอแนะ การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ และ 3) ข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ควรนำผลจากการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการวางแผน กำหนดนโยบาย ในการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้อย่างมีทิศทาง สอดคล้องกับบริบทและสมรรถนะของข้าราชการครูยุคไทยแลนด์ 4.0

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ควรนำผลจากการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศในการส่งเสริมพัฒนาดูแลช่วยเหลือข้าราชการครู และยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ถูกวิธี ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสูงขึ้น ตลอดจนเป็นต้นแบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

การนำรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิผล ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา

และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการทุกฝ่ายในสถานศึกษา
ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรศึกษา สร้างความ
รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบ

2.2 ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีความตระหนัก
เห็นความสำคัญ มีเจตคติที่ดี ตลอดจนให้ความร่วมมือ
มีส่วนร่วม มุ่งมั่น ตั้งใจ และดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะส่ง
ผลสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.3 ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินการ มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นำผลจากการประเมินมา
ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการของครู และสรุปรายงานผลการดำเนินการ
พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาต่อไปให้มี
ประสิทธิภาพสูงสุด

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัย ด้วยวิธีการวิจัยและ
พัฒนา (Research & Development) ประสิทธิภาพของ
การนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน และ
เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

3.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบรูปแบบ
การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานสังกัดต่าง ๆ เช่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สังกัดเอกชน ซึ่งมีบริบทและสภาพแวดล้อมที่แตกต่าง
จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

3.3 ควรศึกษาวิจัยถึงปัจจัย ที่ส่งผลต่อ
การนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัย
ด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้าน
ชุมชน เป็นต้น

3.4 ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กมล ตราชู. (2553). *การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- กุลวดี ไกล่ฝืน. (2557). *การพัฒนารูปแบบประสิทธิผลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โกศิษฐ์ เปลรินทร์. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- เจียร ทองนุ่น. (2553). *รูปแบบการบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาเพื่อ
การพัฒนาท้องถิ่น, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- พัทธยา ชนะพันธ์. (2555). รูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พรสวรรค์ ศิรตานันท์. (2555). ภาวะผู้นำทางการศึกษา. จันทบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2556). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 130 ตอนพิเศษ 130 ง 4 ตุลาคม 2556.
- วันเพ็ญ นันทะศรี. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิเชียร เจริญนทสิทธิ์. (2558). การบริหารจัดการศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอบางบัวทองในทศวรรษหน้า. วารสารศึกษาศาสตร์. 26 (3), 185 – 186.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สมาน อัครภูมิ. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบูรณาการระบบประกันคุณภาพภายในกับการบริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลาง. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารศึกษาศาสตร์. 28 (1), 144 – 145.
- สุพจน์ ศรีนุตพงษ์. (2555). รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2559). คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542-2551). กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณั โครงการวิจัยเรื่อง การกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ.
- Blasé, J and Blasé J. (2001). *Empowering Teachers: What Successful Principals Do*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Glickman, C. D. (1990). *Supervision of instruction a developmental approach*. Massachusetts: A Division of Simon and Schuyter.

- Hallinger, P. and Murphy, J. (1985). "Assessing the Instructional, Management Behavior Of Principal". *The Element School Journal*, 86(2), 217-247.
- Hoy, Anita W, & Hoy Wayne K.. (2003). *Instructional Leadership: A Learning-Centred Guide*. Boston: Allyn and Bacon.
- Keeves, John P. (2008). *Educational Research, and Methodology, and Measurement*.Oxford: Pergamon Press.
- Lashway, L. (2002). *Developing instructional leaders* (ERIC Digest No. 160). Eugene, OR: ERIC Clearinghouse on Educational Policy and Management. [Online]. Retrieved August 6, 2015, from ERIC database.
- MacNiell, N and others. (2003). *Beyond Instructional Leadership: towards pedagogic leadership*. Paper submitted for presentation at the 2003 annual conference for the Austraian Association for research in Education: Auckland.
- Madaus, G. F., Scriven, M. S., & Stufflebeam, D. L. (1983). *Evaluation Models Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation*. 8 th ed. Boston: Kluwer-Nijhoff Publishing.
- McEwan, E. K. (1998). *Seven Steps to Effective Instructional Leadership*. California: Corwin Press, inc.
- Murphy, J. (1990). *Instructional Leadership: Focus on Curriculum Responsibilities*. NASSP: Bulletin.
- Weber, J. (1996). *Leading the Instructional Program*. School leadership: Clearinghouse of Educational Management. Eugene, Oregon.
- Wilson, Mark (Ed.). (2004). *Towards Coherence between Classroom Assessment and Accountability*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.